

Wet herstel en afwikkeling verzekeraars: de werking getoetst in praktijk

Op 1 januari 2019 is de Wet herstel en afwikkeling van verzekeraars (Whav) van kracht geworden. De Whav bevat onder meer nieuwe Artikelen 213 – 213kk in de Faillissementswet (Fw). Sinds 1 augustus 2019 geldt het Besluit waardering verzekeringsvorderingen in faillissement (Besluit). Helaas moesten de wet en het besluit al snel toegepast worden bij het faillissement van een levensverzekeraar eind 2020. In dit artikel ga ik in op de bijzonderheden die tijdens de afwikkeling van dit faillissement zijn geconstateerd en op enkele van de tekortkomingen in de wet die naar voren zijn gekomen.

VEEL WERK VOOR EN NA UITSPREKEN FAILLISSEMENT

Voor de actuaaris betekent een faillissement niet dat hij zonder werk komt te zitten. Sterker nog, er moet juist veel meer werk verzet gaan worden. Zo moeten we de verzekeringsvorderingen vaststellen op basis van het Besluit. Zo snel mogelijk, want voor de gewone verzekeringsuitkeringen moet een kortingspercentage worden gecommuniceerd. Dat kortingspercentage moet prudent zijn, maar niet te laag want begunstigen met periodieke uitkeringen worden direct geraakt in hun inkomen. Bij dit alles wordt tegen bijzondere uitdagingen aangelopen.

RENTE

Bij de berekening van de verzekeringsvordering hanteren we een andere rentecurve dan voor de technische voorziening, omdat in het Besluit (Art. 2) is aangegeven dat geen opslag uit hoofde van *volatility adjustment* (VA) en geen *ultimate forward rate* (UFR) van toepassing zijn. Daarnaast bevat de verzekeringsvordering geen aanspraken uit toekomstige premies en geen kostenvoorziening. Ten slotte berekenen we de verzekeringsvordering voor niet-premiebetalende verzekeringen op een andere datum dan voor premiebetalende verzekeringen (Art. 213l Fw). Daarmee is de gevoeligheid voor renteschokken geheel verschillend.

Het afdekken van het renterisico voor zowel het verkoopscenario als het verificatiescenario tegelijkertijd is praktisch onmogelijk. Gevolg is dat we een fors risico lopen. Als je verwacht dat vorderingen uitgekeerd gaan worden, loop je een risico op verlies bij een dalende rente voor een verkoop. Andersom, als je verwacht dat een verkoop gaat slagen, loop je een risico op verlies bij een stijgende rente in het geval de verkoop mislukt.

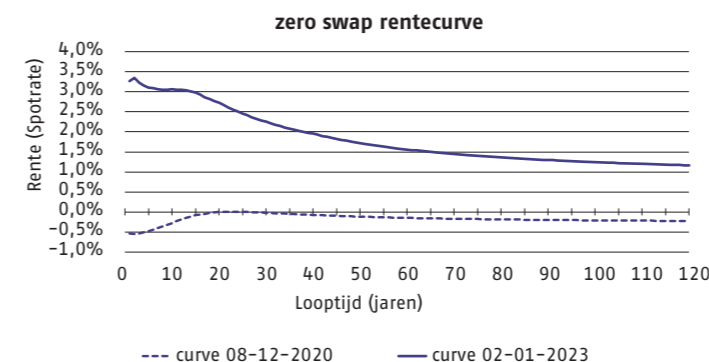
In de praktijkcasus zijn we eerst uitgegaan van uitkeren van vorderingen. Toen we een geïnteresseerde partij voor verkoop vonden, werd overgegaan naar een mix. Pas toen de deal openbaar werd, is de renteafdekking geheel gebaseerd op verkoop. Gelukkig steeg de rente in de tussentijd, waardoor nog een positief resultaat is behaald en de korting voor polishouders beperkt kon worden. Dit had ook anders kunnen aflopen.

VERSCHIL TUSSEN PREMIEBETALEND EN NIET-PREMIEBETALEND

Een belangrijke oorzaak van het verschil in renterisico is het verschil in behandeling van verschillende verzekeringen. Dit verschil is het gevolg van artikel 213l Fw, waarin wordt aangegeven dat in principe de vordering uit hoofde van verzekering geverifieerd wordt voor de waarde die zij hebben op datum van faillietverklaring. Echter, als de laatste premietermijn die verschuldigd is nog niet is voldaan, wordt geverifieerd voor de waarde die zij hebben op de datum van verificatie of eerder zodra curatoren hebben verklaard de verzekering niet meer na te komen. (Dit laatste volgt uit Art. 6 Besluit.) Curatoren zullen dat doorgaans niet verklaren zolang er nog een kans is op een portefeuille-overdracht. Een vordering waarbij zich in de tussentijd een onzeker

vooral voordoet, wordt gewaardeerd op de datum van dat onzekere voorval. Het bereiken van een einddatum van een verzekering is overigens ook een onzeker voorval.

Het behoeft met de grafiek weinig toelichting dat het verschil in behandeling een ongewenst effect had.

Het verschil in behandeling tussen verzekeringen waarvoor de laatste premie was betaald en verzekeringen die nog premie moesten gaan betalen werd erg groot. Bijvoorbeeld de verificatiewaarde van een uitvaartverzekering met een recht op uitkering van 3.679 euro bedraagt op 8-12-2020 (de faillissementsdatum) 4.516 euro en bedraagt op 2-01-2023 slechts 1.441 euro.

Het is een juridische vraag of iemand die net voor datum van faillietverklaring zijn laatste premie heeft betaald zo verschillend behandeld mag worden ten opzichte van iemand die zijn laatste premie net na datum van faillietverklaring zou betalen. De wetgever heeft duidelijk niet voorzien dat bewegingen in rente zoveel impact kunnen hebben.

VERGELIJKING VERKOOP VERSUS UITKERING VORDERINGEN

Indien DNB besluit tot afwikkeling (resolutie) moet zij aantonen (Art. 3a.88 Fw) dat bij afwikkeling de polishouders minimaal in dezelfde situatie komen als bij faillissement. Dat is een berekening op hetzelfde moment voor alle polishouders.

In faillissement dienen curatoren gelijke gevallen gelijk te behandelen. Dat is een ander uitgangspunt, dat met name van belang is bij verkoop van de portefeuille. Niet iedere individuele polishouder hoeft beter af te zijn met verkoop van zijn verzekering, mits wel in gemeenschappelijke zin verkoop beter is dan uitkeren.

Dit uitgangspunt voor curatoren is belangrijk, want daarmee hebben zij een mogelijkheid in handen om het verschil in behandeling tussen premiebetalend en niet-premiebetalend vanwege verschil in rente op te vangen. In de praktijkcasus casus liepen vooral premievrije

verzekeringen de kans om in theorie slechter af te zijn bij verkoop. De negatieve rente maakte dat hun vordering ook na korting soms zelfs groter was dan het verzekerd bedrag.

De vergelijking kan niet op basis van vordering versus voorziening, omdat dit twee heel verschillende grootheden zijn. De vordering bevat geen kosten, heeft een andere rentecurve en gaat uit van premievrije bedragen.

In de vergelijking dienen we aan de zijde van de vorderingen gebruik te maken van het uitgangspunt dat alle polishouders een verzekering willen hebben. De uitkering wordt dus gebruikt als koopsom voor een gelijke verzekering. In de praktijkcasus corrigeerden we in de vergelijking voor advieskosten, opslagen voor eerste en doorlopende kosten en een opslag voor risicomarge. Met behulp van marktverkenning stelden we tarieven vast op basis waarvan we keken welk verzekerd bedrag bereikbaar was. Hierbij hielden we geen rekening met het inmiddels onverzekerd zijn wegens leeftijd of gezondheid. Bij de marktverkenning deden we ook aannames, omdat sommige producten niet meer verkrijgbaar zijn, of niet tegen koopsom worden aangeboden.

Voor de vergelijking namen we tevens aan dat ook pensioenverzekeringen een uitkering van de vordering kunnen krijgen, ondanks het afkoopverbod dat van toepassing is (Art. 65 Pw) en ondanks de eventuele fiscale gevolgen van een pensioenuitkering ineens. Ook artikel 84 Pw, dat voorziet in een verplichting tot collectieve waardeoverdracht bij liquidatie van de pensioenuitvoerder, botst met de WHAV omdat het andere pensioenuitvoerders niet is verplicht mee te werken aan een dergelijke overdracht. Helaas heeft men in de WHAV dit onvoldoende geregeld.

Uiteindelijk zetten we hetgeen aan verzekerd bedrag verkrijgbaar is met uitkering van vordering af tegen het premievrij verzekerd bedrag. In beide gevallen kijken we welke korting daarbij van toepassing zou zijn. Dat kunnen verschillende percentages zijn: bij uitkering vordering kan meer of minder korting nodig zijn dan bij verkoop. Maar het gaat uiteindelijk om hetgeen aan verzekerd bedrag behouden kan worden.

CONCLUSIE

Het verschil in behandeling van polissen waarbij wel of niet de laatste premie is betaald heeft verstrekende gevolgen, omdat gedurende de periode tussen uitspreken faillissement en verklaren van niet nakomen de rente stijgt of daalt. De verzekeringsvordering wordt hierdoor beïnvloed, en daarmee heeft dit ook impact op de vergelijking tussen uitkeren of overdragen. Daarbij is het afdekken van het renterisico onmogelijk, wat nadelige gevolgen voor de toch al getroffen polishouders kan hebben. De Wet herstel en afwikkeling van verzekeraars is op dit punt voor verbetering vatbaar. ■

Drs. E. Brandenburg AAG is werkzaam bij Triple A Risk Finance en was betrokken bij het faillissement van Conservatrix. Het artikel is op persoonlijke titel geschreven.

Dank aan drs. B. Heyl AAG en mr. drs. W.J. van Andel voor hun opmerkingen en verbeteringen tijdens het opstellen van dit artikel.

